

Odborné stanovisko

Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej ako „Stredisko“) bol doručený podnet xxxxx, ktoré namieta možné porušenie zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „antidiskriminačný zákon“) Všeobecnými poisťovacími podmienkami pre poistenie schopnosti splácať úver na bývanie a Všeobecnými poisťovacími podmienkami pre poistenie schopnosti splácať spotrebiteľský úver, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou rámcových poisťovacích zmlúv uzavretých medzi spoločnosťou xxxxx ako poisťovateľom na jednej strane a spoločnosťou xxxxx ako poisťníkom na druhej strane.

V zmysle § 1 ods. 2 písm. f) zákona o zriadení Strediska¹, Stredisko vydáva na požiadanie fyzických osôb alebo právnických osôb alebo z vlastnej iniciatívy odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona². Stredisko vydáva v predmetnej veci nasledovné odborné stanovisko.

Skutkový stav

Spoločnosť xxxxx (ďalej ako „Banka“), ako finančný sprostredkovateľ, ponúka svojim klientom, s ktorými má uzatvorenú zmluvu o úvere, poisťovacie produkty spoločnosti xxxxx (ďalej ako „Poisťovňa“). Všeobecné poisťovacie podmienky k produktom poistenie schopnosti splácať úver na bývanie a poistenie schopnosti splácať spotrebiteľský úver (ďalej spoločne ako „Všeobecné poisťovacie podmienky“)³ upravujú zhodne výluky z poisteného plnenia v článku 13 ods. 1 písm. k) pre prípad poisťovacie udalosti: smrť poisteného, trvalá invalidita poisteného, pracovná neschopnosť poisteného a v článku 13 ods. 3 písm. h) pre prípad poisťovacie udalosti: ošetrovanie člena rodiny, ak k týmto udalostiam dôjde v súvislosti alebo ako dôsledok choroby poruchy pohlavnej identity alebo poruchy sexuálnej preferencie (vrátane porúch a chovania súvisiacich so sexuálnym vývojom a orientáciou). V prípade, ak dôjde k poisťovacie udalosti v dôsledku alebo v súvislosti s týmito ochoreniami, poisťovateľ nie je povinný vyplatiť poistenému poistné plnenie.

Stredisko v postupe riešenia podnetu oslovilo so žiadosťou o vyjadrenie Banku aj Poisťovňu. Z vyjadrenia Banky vyplýva, že v súvislosti s poistením schopnosti splácať úver (na bývanie alebo spotrebiteľský) vystupuje len ako finančný sprostredkovateľ a znenie Všeobecných

¹ Zákon č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva.

² Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) (ďalej ako „antidiskriminačný zákon“).

³ Všeobecné poisťovacie podmienky dostupné na: xxxxx

poistných podmienok je plne v dispozícii Poist'ovne. Stredisko preto odkázala na vyjadrenie Poist'ovne.

Z vyjadrenia Poist'ovne vyplýva, že akoukoľvek poistnou zmluvou sú kryté v nej definované poistné riziká. Štandardnou definíciou týchto rizík sú aj obmedzenia, predovšetkým výluky z poistenia a výluky z poistného plnenia. Tieto obmedzenia vychádzajú z aktuárskych (poistno-matematických) výpočtov a vo vzťahu k poistnej zmluve ich pripúšťa aj smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Vo vzťahu k aktuálne platnej úprave Všeobecných poistných podmienok Poist'ovňa uviedla, že cieľom bolo reagovať na trendy vývoja chorôb obyvateľstva. Jedným z predpokladaných trendov je i zvyšovanie podielu duševných porúch a porúch správania (ďalej ako „psychické poruchy“) na celkovom počte diagnostikovaných ochorení. Preto, v záujme vyjsť v ústrety požiadavkám klientov, Poist'ovňa pristúpila k zmierneniu výluk vo vzťahu k psychickým poruchám, pôvodne vylúčeným z poistného plnenia ako celok. Z dôvodu nevyhnutnosti riadenia rizika však bola zachovaná výluka na niektoré typy psychických porúch. Za poruchy pohlavnej identity alebo poruchy sexuálnej preferencie, ako ich uvádzajú Všeobecné poistné podmienky, sú považované všetky poruchy, ktorých diagnózy sú uvedené v Medzinárodnej klasifikácii chorôb, 10. revízia⁴ (ďalej ako „MKCH“), v kategórii F64 (Poruchy sexuálnej identity) a v kategórii F65 (Poruchy voľby sexuálneho objektu). Dôvodom pre ponechanie týchto porúch vo výlukách z poistného plnenia je to, že ide z terapeutického hľadiska o ochorenie vyžadujúce dlhodobú (často celoživotnú) liečbu, tieto poruchy sú spravidla prítomné dlhodobo i pred ich samotným diagnostikovaním (a teda i v čase pred vstupom do poistenia), prípadné chirurgické zákroky sú hradené priamo pacientom (napr. vrátane nákladov na hormonálnu liečbu) a dlhodobo plánované alebo pacientom vyžiadané (absentuje tu prvok náhodnosti, pričom ide o základnú črtu poistovníctva, keď za poistnú udalosť môže byť považovaná iba udalosť náhodná). Tak isto v niektorých prípadoch môže ísť o ochrannú liečbu nariadenú súdom. V doterajšej praxi Poist'ovňa výluku v časti, ktorá sa týka psychických porúch, nikdy neuplatnila.

Relevantná právna úprava

Poist'ovňa je akciová spoločnosť, ktorá v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 39/2015 Z. z. o poistovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „zákon o poistovníctve“) vykonáva poist'ovaciu činnosť na základe povolenia na vykonávanie poist'ovacej činnosti udeleného Národnou bankou Slovenska v konaní podľa osobitného predpisu. Podľa § 4 ods. 13 zákona o poistovníctve je poist'ovacou činnosťou podnikateľská činnosť podľa tohto zákona, ktorou je preberanie poistných rizík od osôb ohrozených rovnakým alebo podobným rizikom, vytváranie a organizovanie poistného kmeňa, vytváranie technických rezerv na všetky záväzky voči oprávneným osobám z poistných zmlúv a plnenie týchto záväzkov za odplatu, ktorá sa určí s

⁴ Medzinárodná klasifikácia chorôb, 10. revízia, dostupná na: <http://www.nczisk.sk/Standardy-v-zdravotnictve/Pages/MKCH-10-Revizia.aspx>

použitím poistnej matematiky a štatistiky. V rámci svojej podnikateľskej činnosti Poist'ovňa uzatvára so svojimi klientmi poistné zmluvy, ktorých všeobecná právna úprava sa nachádza v § 788 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej ako „Občiansky zákonník“). Podľa § 788 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa poistnou zmluvou poistiteľ zaväzuje poskytnúť v dojednanom rozsahu plnenie, ak nastane náhodná udalosť v zmluve bližšie označená a fyzická alebo právnická osoba, ktorá s poistiteľom poistnú zmluvu uzavrela, je povinná platiť poistné. V zmysle § 788 ods. 3 Občianskeho zákonníka sú súčasťou poistnej zmluvy všeobecné poistné podmienky poistiteľa (poistné podmienky), na ktoré sa poistná zmluva odvoláva a ktoré sú k nej pripojené alebo boli pred uzavretím zmluvy tomu, kto s poistiteľom zmluvu uzavrel, oznámené. Podľa § 797 ods. 1 Občianskeho zákonníka má právo na plnenie, pokiaľ nie je v tomto zákone alebo v poistných podmienkach ustanovené inak, ten, na ktorého majetok, život alebo zdravie, alebo na ktorého zodpovednosť za škody sa poistenie vzťahuje (poistený). Podľa § 797 ods. 2 tohto zákona právo na plnenie vznikne, ak nastane skutočnosť, s ktorou je spojený vznik povinnosti poistiteľa plniť (poistná udalosť). Poistné zmluvy patria medzi tzv. adhézne zmluvy, ktorých poistné podmienky sú vopred určené silnejšou zmluvnou stranou - poist'ovateľom. Poistený tak návrh zmluvy môže prijať alebo odmietnuť. Nemôže však znenie poistných podmienok ovplyvniť.

V prípade, ak poistnú zmluvu uzatvára Poist'ovňa s osobou, ktorá pri uzatváraní zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti, zamestnania alebo povolania, ide o spotrebiteľskú zmluvu podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka. V takom prípade sa na poistnú zmluvu okrem ustanovení Občianskeho zákonníka vzťahujú aj ustanovenia zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon o ochrane spotrebiteľa“). V zmysle tohto zákona Poist'ovňa poskytuje svojim klientom službu, ktorou je akákoľvek činnosť alebo výkon, ktorý je ponúkaný spotrebiteľovi odplatne alebo bezodplatne vrátane činností upravených osobitnými predpismi, nad ktorými vykonávajú dozor profesijné komory alebo iné orgány verejnej správy, ako sú uvedené v § 19. Vzhľadom na to, že podľa Všeobecných poistných podmienok, ktorých posúdenie je predmetom tohto odborného stanoviska, môže byť poistenou osobou iba fyzická osoba, Stredisko bude pri posudzovaní súladu Všeobecných poistných podmienok s antidiskriminačnou legislatívou aplikovať právnu úpravu týkajúcu sa spotrebiteľských zmlúv.

Antidiskriminačná legislatíva a právne posúdenie

Povinnosť dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v Slovenskej republike je v prípade spotrebiteľských zmlúv upravená v § 4 ods. 3 prvá veta zákona o ochrane spotrebiteľa. Podľa tohto ustanovenia je predávajúci povinný vo vzťahu k spotrebiteľovi dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v poskytovaní výrobkov a služieb ustanovenú osobitným predpisom. Týmto osobitným predpisom je antidiskriminačný zákon. Ten vymedzuje, v čom spočíva dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania a stanovuje osobný a vecný rozsah tejto povinnosti. Antidiskriminačný zákon je tak základným prameňom antidiskriminačnej legislatívy v SR. Zároveň sa ním preberajú právne záväzné akty Európskej únie.

Podľa § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodov pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti. V § 2a ods. 1 antidiskriminačný zákon vymedzuje jednotlivé formy diskriminácie⁵ a v § 3 ods. 1 jednotlivé oblasti právnych vzťahov, v ktorých je každý povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania⁶. Iba v prípade, ak je možné identifikovať všetky tieto definičné znaky diskriminácie (dôvod, forma, oblasť) a sú vzťahu vzájomnej podmienenosti, je možné prijať dôvodný záver o porušení zákazu diskriminácie. Pri niektorých formách diskriminácie navyše antidiskriminačný zákon vyžaduje aj existenciu osoby komparátora, teda osoby alebo skupiny osôb, voči ktorej sa porovnáva osoba, ktorá o sebe tvrdí, že s ňou je, bolo alebo by mohlo byť zaobchádzané menej priaznivo. V takom prípade je potrebné skúmať aj splnenie tejto podmienky.

Namietané porušenie zákazu diskriminácie v prípade Všeobecných poisťných podmienok Poist'ovne sa týka výluk z poisťného plnenia. Podľa týchto podmienok Poist'ovňa nie je povinná poskytnúť poistenému poisťné plnenie, ak nastane jedna z poisťných udalostí: smrť poisteného, trvalá invalidita poisteného, pracovná neschopnosť poisteného, ošetrovanie člena rodiny, v prípade, ak k tejto poisťnej udalosti dôjde v súvislosti alebo ako dôsledok choroby poruchy pohlavnej identity alebo poruchy sexuálnej preferencie (vrátane porúch a chovania súvisiacich so sexuálnym vývojom a orientáciou). Právo na plnenie z poisťnej zmluvy je jedným z práv, ktoré poistenému vznikajú uzavretím poisťnej zmluvy s poisťovateľom. Povinnosť poskytnúť poisťné plnenie patrí medzi podstatné náležitosti poisťnej zmluvy, od ktorých sa zmluvné strany nemôžu odchýliť. Namietané porušenie zákazu diskriminácie je teda spojené s právami osôb ustanovenými osobitným zákonom pre poisťnú zmluvu, ktorá je uzatváraná v rámci poskytovania poisťných služieb. Vzhľadom na to, že poskytovanie tovarov a služieb je jednou z oblastí právnych vzťahoch chránených antidiskriminačným zákonom, je naplnený prvý definičný znak diskriminácie – identifikácia chránenej oblasti.

Ďalšou skutočnosťou, ktorú je potrebné vyhodnotiť, je, či Všeobecné poisťné podmienky predstavujú pre skupinu osôb, ktorým sú diagnostikované psychické poruchy pohlavnej identity alebo poruchy sexuálnej preferencie (vrátane porúch a chovania súvisiacich so sexuálnym

⁵ Podľa § 2a ods. 1 antidiskriminačného zákona je diskriminácia priama diskriminácia, nepriama diskriminácia, obťažovanie, sexuálne obťažovanie a neoprávnený postih; diskriminácia je aj pokyn na diskrimináciu a nabádanie na diskrimináciu.

⁶ Podľa § 2a ods. 1 antidiskriminačného zákona je každý povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahov, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní.

vývojom a orientáciou) menej priaznivé zaobchádzanie v porovnaní s inou skupinou osôb a identifikácia tejto skupiny. Z vyjadrenia Poist'ovne vyplýva, že pôvodne boli medzi výluky z poistného plnenia zaradené všetky psychické poruchy a že k zmierneniu tejto výluky Poist'ovňa pristúpila v snahe vyjsť v ústrety požiadavkám klientov. Porovnávanými skupinami sú preto osoby s diagnostikovanou psychickou poruchou pohlavnej identity alebo poruchy sexuálnej preferencie, ktoré sú zaradené v MKCH v kategórii F64 (Poruchy sexuálnej identity) a v kategórii F65 (Poruchy voľby sexuálneho objektu) a osoby s inými diagnostikovanými psychickými poruchami zaradenými v kategórii F00 – F63 a F66 – F99 (s výnimkou psychických ochorení, ktoré sú kvalifikované ako závislosti, poprípade sú kvalifikované ako závislosti, ktoré patria tiež medzi výluky z poistného plnenia) [ďalej ako „iné psychické poruchy“]. Ponechaním výluky z poistného plnenia výlučne pre osoby, ktorým bola diagnostikovaná porucha pohlavnej identity alebo porucha sexuálnej preferencie a zmiernenie, resp. odstránenie tejto výluky v prípade iných psychických porúch predstavuje bez pochyb pre prvú skupinu osôb menej priaznivé zaobchádzanie. Aby však bolo možné skupinu osôb s inou diagnostikovanou psychickou poruchou označiť ku skupine osôb s diagnostikovanou poruchou pohlavnej identity alebo poruchou sexuálnej preferencie ako skupinu komparátorov, je nutné vyhodnotiť, či sa tieto skupiny nachádzajú v porovnateľnej situácii. Z vyjadrenia Poist'ovne vyplýva, že obmedzenia, predovšetkým výluky z poistenia a z poistného plnenia, sú štandardnou súčasťou definície poistných rizík krytých poistnou zmluvou, ktoré vychádzajú z aktuárskych (poistno-matematických) výpočtov. Vzhľadom na to, že výluka z poistného plnenia v predošlom období zahŕňala všetky psychické poruchy a k zmierneniu tejto výluky Poist'ovňou došlo výlučne z dôvodu snahy vyjsť v ústrety klientom, z hľadiska riadenia rizika sú osoby s diagnostikovanými poruchami pohlavnej identity alebo poruchy sexuálnej preferencie a osoby s diagnostikovanými inými psychickými poruchami v porovnateľnej situácii. Dôvody, ktoré pre ponechanie porúch pohlavnej identity alebo porúch sexuálnej preferencie, uviedla vo svojom vyjadrení Poist'ovňa, nepovažuje Stredisko za dostatočné z hľadiska odlišenia týchto porúch a odôvodnenia ponechania iba časti z nich vo výlukách z poistného plnenia. Poist'ovňa vo svojom vyjadrení uvádza, že ide z terapeutického hľadiska o ochorenia vyžadujúce si dlhodobú (často celoživotnú) liečbu, tieto poruchy sú spravidla prítomné dlhodobo i pred ich samotným diagnostikovaním (a teda i v čase pred vstupom do poistenia), prípadné chirurgické zákroky sú hradené priamo pacientom (napr. vrátane nákladov na hormonálnu liečbu) a dlhodobo plánované alebo pacientom vyžiadané. Dlhodobú (často celoživotnú) liečbu si však vyžadujú aj iné psychické poruchy, ktoré môžu byť prítomné aj pred ich samotným diagnostikovaním (napr. diagnóza F33 – recidivujúca depresívna porucha, F34 – pretrvávajúce afektívne poruchy). Prípadné absolvovanie chirurgických zákrokov nie je znakom charakterizujúcim tieto ochorenia. Pacienti ich môžu podstúpiť a nemusia. Taktiež ochranné liečenie môže byť súdom nariadené aj v prípade iných psychických porúch. Osoby s diagnostikovanou poruchou pohlavnej identity alebo poruchou sexuálnej preferencie a osoby s diagnostikovanými inými psychickými poruchami sú v porovnateľnej situácii aj vzhľadom na predmet poistnej zmluvy a dôvod jej uzavretia. Do zmluvného vzťahu s Poist'ovateľom vstupujú s cieľom ochrániť svoju schopnosť plniť peňažné záväzky voči Banke pre prípad vymenovaných poistných udalostí. V záujme oboch týchto skupín teda je, aby v situácii, keď k týmto poistným udalostiam dôjde, im bolo poistné

plnenie poskytnuté. Je preto možné identifikovať aj druhý definičný znak diskriminácie, ktorou je existencia osoby komparátora - v posudzovanom prípade skupiny osôb v porovnateľnej situácii.

Tretím definičným znakom diskriminácie, ktorý je potrebné identifikovať, je chránený dôvod diskriminácie. Ako už bolo vyššie uvedené, v posudzovanom prípade sú porovnateľnou skupinou osoby s diagnostikovanou poruchou pohlavnej identity alebo poruchou sexuálnej preferencie a osoby s inými diagnostikovanými psychickými poruchami. Rozlišujúcim kritériom v prípade týchto dvoch porovnávaných skupín je teda ich diagnostikovaná psychická porucha. Tento dôvod je možné podradiť pod chránený dôvod iné postavenie. Ide o právny predpis bližšie nešpecifikovaný dôvod, ktorý umožňuje rozšíriť explicitne vymenované chránené dôvody v § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona aj o ďalšie ad hoc dôvody, ktoré vyplývajú z posudzovania jednotlivých diskriminačných situácií. Jeho obsah je postupne tvorený aplikačnou praxou a judikatúrou príslušných súdov.

I keď primárnym diskriminačným dôvodom v posudzovanom prípade je vzhľadom na rozlišovacie kritérium, ktorým je druh psychickej poruchy, dôvod „iné postavenie“, nie je možné opomenúť v prípade psychických porúch, ktoré boli ponechané ako výlučka z poisteného plnenia, ich súvislosť s chráneným dôvodom pohlavia, keďže za diskrimináciu z tohto dôvodu sa považuje aj diskriminácia z dôvodu pohlavnej alebo rodovej identifikácie⁷. Práve tento súvis rozlišovacieho kritéria podradeného pod dôvod iné postavenie s jedným z explicitne vymenovaných chránených dôvodov diskriminácie je podstatou jedného z prístupov rozhodovacej praxe súdov k výkladu pojmu iné postavenie. Akcent na prepojenosť chráneného dôvodu iné postavenie na jeden z explicitne vymenovaných diskriminačných dôvodov vyplýva napr. z nálezov Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 1/2012. Podľa tohto nálezov: „Ústavný súd je toho názoru, že slovné spojenie „iné postavenie“ použité v čl. 12 ods. 2 ústavy je potrebné vykladať v nadväznosti na predtým vymenované zakázané diskriminačné dôvody nerozlučne späté s ľudskou jedinečnosťou. Inými slovami, uvedené slovné spojenie, ktorým čl. 12 ods. 2 ústavy nadobúda demonštratívny charakter, treba vykladať ako „iné postavenie“ obdobné charakteristikám pred ním menovaným, nie ako „iné postavenie“ v zmysle postavenia svojou podstatou odlišného od ostatných explicitne menovaných zakázaných dôvodov. Nevyhnutné je preto skúmanie, či uvažovaný diskriminačný dôvod má svojou povahou priamy vzťah k niektorému z vypočítaných dôvodov podľa čl. 12 ods. 2 ústavy.“⁸ I keď v tomto prípade sa Ústavný súd SR zaoberal výkladom chráneného dôvodu iné postavenie podľa čl. 12 ods. 2 Ústavy, koncept formulácie chránených dôvodov diskriminácie v antidiskriminačnom zákone a v Ústave je rovnaký a odráža princíp *lex superior derogat legi*

⁷ Podľa § 2 ods. 11 písm. a) antidiskriminačného zákona sa za diskrimináciu z dôvodu pohlavia považuje aj diskriminácia z dôvodu tehotenstva alebo materstva, ako aj diskriminácia z dôvodu pohlavnej alebo rodovej identifikácie.

⁸ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, spis. zn. PL. ÚS 1/2012 zo dňa 03.07.2013 dostupný na: <https://www.ustavnysud.sk/vyhľadavanie-rozhodnuti#!DecisionsSearchResultView>

inferiori. Pre podporu právnej argumentácie pri aplikácii chráneného dôvodu iné postavenie je preto možné vychádzať aj z jeho náleзов.

V tejto časti odborného stanoviska považuje Stredisko za potrebné vyjadriť sa tiež k negatívnej definícii diskriminácie obsiahnutej v § 8 ods. 6 antidiskriminačného zákona. Podľa tohto ustanovenia diskriminácia nie je rozdielne zaobchádzanie z dôvodu veku alebo zdravotného postihnutia pri poskytovaní poisťovacích služieb, ak takéto rozdielne zaobchádzanie vyplýva z rozdielnej miery rizika overiteľnej štatistickými alebo obdobnými údajmi a podmienky poisťovacích služieb sú primerané tomuto riziku. Ako vyplýva z tohto ustanovenia, antidiskriminačný zákon pripúšťa pri poskytovaní poisťných služieb rozdielne zaobchádzanie za kumulatívneho splnenia 2 podmienok, a to iba z vymenovaných chránených dôvodov diskriminácie, ktorými sú vek a zdravotné postihnutie. Pre odstránenie prípadných nejasností ohľadom výkladu chráneného dôvodu zdravotného postihnutia Stredisko uvádza, že nie každá choroba sa dá automaticky považovať za zdravotné postihnutie. K tejto otázke zaujal jednoznačný postoj Súdny dvor Európskej únie (ďalej ako „SDEÚ“) vo svojom rozsudku vo veci Sonia Chacón Navas proti Eurest Colectividades SA⁹. SDEÚ sa v tomto rozsudku zaoberal prejudiciálnou otázkou, či všeobecný rámec zriadený smernicou 2000/78 na boj proti diskriminácii založenej na zdravotnom postihnutí zabezpečuje ochranu aj osobe, ktorá bola prepustená svojím zamestnávateľom výlučne z dôvodu choroby. SDEÚ v tejto súvislosti uviedol, že pojem „zdravotné postihnutie“ nie je v samotnej smernici 2000/78 definovaný a táto smernica neodkazuje ani na právo členských štátov pre definovanie tohto pojmu. „Z potreby jednotného uplatňovania práva Spoločenstva a zásady rovnosti vyplýva, že znenie ustanovenia práva Spoločenstva, ktoré neobsahuje žiadny výslovný odkaz na právo členských štátov, s cieľom určiť jeho zmysel a rozsah pôsobnosti, v zásade vyžaduje v celom Spoločenstve samostatný a jednotný výklad, ktorý musí zohľadňovať kontext ustanovenia a cieľ sledovaný príslušnou právnou úpravou... Cieľom smernice 2000/78 je boj proti určitým typom diskriminácie, pokiaľ ide o zamestnanie a prácu. V tomto kontexte pojem „zdravotné postihnutie“ sa má chápať tak, že sa ním myslí obmedzenie vyplývajúce najmä z fyzického, mentálneho alebo psychického postihnutia, ktoré bráni účasti dotknutej osoby na profesijnom živote. Keďže však zákonodarca použil pojem „zdravotné postihnutie“ v článku 1 uvedenej smernice, zákonodarca zámerne vybral pojem, ktorý sa odlišuje od pojmu „choroba“. Jednoduchá asimilácia týchto dvoch pojmov teda nie je možná.“

Citovaný rozsudok SDEÚ sa síce týka výkladu chráneného dôvodu zdravotné postihnutie v nadväznosti na smernicu Rady 2000/78/ES, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani, jeho výkladové závery k obsahu tohto diskriminačného dôvodu je však možné analogicky použiť aj v iných prípadoch. Právo Európskej únie totiž nezakazuje diskrimináciu z dôvodu zdravotného postihnutia vo všetkých oblastiach, v ktorých ju

⁹ Rozsudok SDEÚ vo veci C-13/05, Sonia Chacón Navas proti Eurest Colectividades SA, zo dňa 11.07.2006, dostupný na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:62005CJ0013&from=EN>

zakazuje antidiskriminačný zákon. V oblasti poskytovania tovarov a služieb ju zakazuje iba z dôvodu pohlavia. Je to však minimálna ochrana, ktorú sú členské štáty povinné vo svojich právnych poriadkoch zaviesť. Disponujú oprávnením, aby nastavili pravidlá aj prísnejšie. Nad rámec smernice Rady 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu upravuje zákaz diskriminácie aj slovenský antidiskriminačný zákon. Ten ho rozšíril na všetky ním vymenované chránené dôvody, pričom pre oblasť poskytovania poisťných služieb stanovil výnimku pre chránený dôvod veku a zdravotného postihnutia, a to za splnenia presne stanovených podmienok. Práve pre správnu aplikáciu § 8 ods. 6 antidiskriminačného zákona je nevyhnutné poznať obsah chráneného dôvodu zdravotné postihnutie. Tým nie je v zmysle vyššie uvedeného rozsudku SDEÚ každé diagnostikované ochorenie, ale iba také, ktorého intenzita bráni účasti postihnutej osoby v bežnom živote. V prípade porúch pohlavnej identity alebo porúch sexuálnej preferencie však tieto ochorenia nemajú také fyzické, mentálne alebo psychické prejavy, ktoré by osobám s týmto ochorením v tejto účasti bránili. Negatívna definícia zákazu diskriminácie podľa § 8 ods. 6 antidiskriminačného zákona sa tak na poruchy pohlavnej identity a poruchy sexuálnej preferencie nevzťahuje.

Vzhľadom na to, že v posudzovanej veci Stredisko identifikovalo ďalší z definičných znakov diskriminácie, a to chránený dôvod, je možné pristúpiť aj k identifikácii posledného definičného znaku, ktorým je forma diskriminácie. V prípade Všeobecných poisťných podmienok, ktoré sú predmetom posudzovania, je ich prijatie v tomto znení výsledkom aktívneho konania Poisťovne. Sú ponúkané klientom Banky spolu s návrhom na uzavretie poisťnej zmluvy ako jej neoddeliteľná súčasť. Pre osoby, ktorým je diagnostikovaná porucha pohlavnej identity alebo porucha sexuálnej preferencie, by v prípade vzniku zmluvného vzťahu a následného vzniku poisťnej udalosti mohli byť na ujmu a znamenať pre nich menej priaznivé zaobchádzanie v porovnaní so skupinou osôb, ktorým boli diagnostikované iné psychické poruchy. Toto konanie Poisťovne preto napĺňa znaky priamej diskriminácie podľa § 2a ods. 2 antidiskriminačného zákona.¹⁰

Záver

Stredisko na základe podnetu xxxxx posúdilo aktuálne platné znenie Všeobecných poisťných podmienok pre poistenie schopnosti splácať úver na bývanie a Všeobecných poisťných podmienok pre poistenie schopnosti splácať spotrebiteľský úver, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou rámcových poisťných zmlúv uzavretých medzi spoločnosťou xxxxx ako poisťovateľom na jednej strane a spoločnosťou xxxxx ako poisťníkom na druhej strane. Dospelo k záveru, že Poisťovňa zmiernením výluk z poisťného plnenia pre časť psychických porúch a ich ponechaním pre poruchy

¹⁰ Podľa § 2a ods. 2 antidiskriminačného zákona je priama diskriminácia konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii.

pohlavnej identity alebo poruchy sexuálnej preferencie nedodržala zásadu rovnakého zaobchádzania a porušila zákaz diskriminácie podľa § 4 ods. 3 prvá veta zákona o ochrane spotrebiteľa v spojení s antidiskriminačným zákonom.

PhDr. Silvia Porubánová
výkonná riaditeľka